

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Miskolci 2. számú Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Jutasi & Társai Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe) által képviselt I. r. alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, és a dr. Rabóczki Gábor ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt II. r. alperes neve (II. r. alperes címe) II. rendű alperesek ellen zálogjog fenn nem állásának megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. november 28-án meghozott 15. G. 41.991/2007/6. számú ítélete ellen a felperes által 7. sorszámú fellebbezése folytán a 2009. március 25. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg I. r. alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. r. alperes, mint zálogjogosult 1998. március 5-én a II. r. alperessel, mint zálogkötelezettal - a köztük fennálló tartós jogviszonyból eredő követelések

biztosítására - a, illetve a számú közjegyző okiratokba foglalt keretbiztosítéki ingó-jelzálogszerződést kötött. A számú ingó-jelzálogszerződésben, az ott megjelölt hitelszerződések biztosítására 200.000.000 Ft, míg a számú jelzálogszerződésben foglalt szerződések biztosításra 371.263.000 Ft összegben keretbiztosítéki jelzálogjogot alapítottak I. r. alperes javára. A jelzálogjogok a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál (MOKK) vezetett zálogjogi nyilvántartásba 1. és 2. ranghelyen kerültek bejegyzésre 1998. március 5-i hatállyal.

Az I. r. alperes, mint hitelfolyósító és a II. r. alperes, mint adós 1999. október 15-én éven belüli lejáratú deviza kölcsönszerződést kötöttek 690.000 DEM értékben. A felek a megállapodás 22. pontjában a szerződés biztosítékeként a köztük korábban létrejött, illetve számú okiratokban foglalt jelzálogszerződéseket jelölték meg.

Az I. r. alperes 1999. október 29-én engedményezési szerződést kötött a HV Takarékszövetkezettel, amelynek alapján számos, a II. r. alperessel szemben fennálló követelést engedményezett, azonban ezek között nem szerepelt a 690.000 DEM összegre kötött deviza kölcsönszerződésből eredő követelése. Az engedményes jogutódja a H Takarékszövetkezet lett, majd nevezettek - a II. r. alperes, mint zálogkötelezett és a H Takarékszövetkezet, mint zálogjogosult - 2003. november 10-én közösen kérték a és a sz. közjegyzői okiratba foglalt keretbiztosítéki jelzálogszerződésekkel alapított zálogjogok törlését, mely kérelem alapján a zálogjogok törlése megtörtént.

A felperes időközben engedményezési szerződést kötött a M Részvénytársasággal, amely alapján több, a II. r. alperessel szemben fennálló, zálogjoggal biztosított követelést engedményeztek a felperesre. Az ingó, illetve vagyont terhelő zálogjogok - többek között - 10., 11. és 14. ranghely alatt 2004. február 2-án kerültek a zálogjogi nyilvántartásba bejegyzésre.

A II. r. alperes felszámolását a Nógrád Megyei Bíróság a 2005. április 4-én jogerőre emelkedett határozatával rendelte el, mely eljárásban az I. r. alperes 85.271.880 Ft összegű követelést jelentett be azzal, hogy követelést a és sz. közjegyzői okiratba foglalt zálogjogok is biztosítják az ingatlant terhelő jelzálogjogon felül. A felszámoló a követelést a privilegiált követelések között igazolta vissza, míg a törölt jelzálog tekintetében nyilatkozatot nem tett.

Az I. r. alperes 2005. június 8-án kérte a törölt zálogjogok közjegyzői nyilvántartásba történő visszajegyzését, állítva, hogy a deviza kölcsönszerződésből eredő mintegy 85.000.000 Ft összegű követelését nem engedményezte, mely követelést szintén biztosították a korábban törölt keretbiztosítéki jelzálogjogok. A közjegyző I. r. alperes visszajegyzés iránti kérelmét elutasító végzését a Nógrád Megyei Bíróság az Pkf. 20.934/2005/2.számú végzésével hatályon kívül helyezte, és utasította a közjegyzőt az I. r. alperes keretbiztosítéki jelzálogjogának a zálogjogi nyilvántartásba való visszajegyzésére, melynek alapján a közjegyző a zálogjogokat 2005. november 25-i hatállyal 1. és 2. ranghelyen visszajegyezte. A bejegyzési időpontra figyelemmel a II. r. alperes felszámolója az I. r. alperes igényét nem a privilegiált követelések közé sorolta be, amely miatt az I. r. alperes kifogást terjesztett elő a felszámolási eljárást lefolytató bíróságon.

A 2006. október 17-én meghozott 1313/kjő/365/2006/2. számú közjegyzői végzés alapján a közjegyzői nyilvántartásba bejegyzésre került, hogy a „zálogjog helyreállítása visszamenőleges hatállyal történt az 1998. március 5-től folyamatosan fenn áll”. A Nógrád Megyei Bíróság a zálogjog visszajegyzéséről rendelkező végzését ugyancsak kiegészítette azzal, hogy a visszajegyzést 1998. március 5-i hatállyal kell foganatosítani.

Felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a felszámolás kezdő időpontjában a közjegyzői nyilvántartás 01. és 02. ranghelyén megjelölt ingó vagyontárgyakat terhelő zálogjog nem állt fenn. Másodlagos kereseti kérelmében a zálogjog fenn nem állásának a megállapítását arra hivatkozással kérte, hogy - mivel tartalmilag vagyont terhelő zálogjogról van szó -, a vagyontárgyak nevesítése elmaradt. Harmadlagosan annak megállapítását kérte, hogy a fennálló biztosíték csupán 29,5%-ban áll fenn az adós vagyontárgyain az engedményezés folytán, míg negyedlegesen annak megállapítását kérte, hogy az ingó zálogjog kizárólag a bejegyzés pillanatában meglévő vagyontárgyakon áll fenn.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását kérte, míg II. r. alperes a felperesi kereset teljesítését nem ellenezte.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest az I. r. alperes részére 2.260.00 forint, míg a II. r. alperes részére 100.000 forint perköltség megfizetésére.

Nem osztotta az I. r. alperesnek azt az eljárási kifogását, amely szerint az ügyre nem rendelkezik hatáskörrel, ugyanis álláspontja szerint a Cstv. 38. § (3) bekezdése csupán a felszámolási vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelés érvényesítését utalja a felszámolási eljárás körébe, a felperes azonban megállapítási keresetet terjesztett elő, amely pénzkövetelést nem tartalmaz. Kifejtette a felek között nem volt vitás, hogy az I. és II. r. alperes között létrejött keretbiztosítéki jelzálog a deviza kölcsönszerződésből eredő követelések biztosítására is szolgált, mely keretbiztosítéki jelzálog nem szűnt meg, ugyanis a Ptk-ban szabályozott, a zálogjog megszűnését eredményező egyetlen ok sem merült fel, de a zálogjogi nyilvántartásból való törléséhez nem járult hozzá a zálogjogosult, azaz az I. r. alperes sem. A zálogjog törlésének érvénytelenségét és hatálytalanságát jogerős bírósági határozat állapította meg és a visszajegyzésről rendelkező végzés nem keletkeztetett új bejegyzést, hanem az eredeti, 1998. március 5-i bejegyzés hatályát tartotta fenn. Ebből következően a felszámolás kezdő időpontjában, 2005. április 4-én az I. r. alperes keretbiztosítéki jelzálogjoga fennállt.

A másodlagos kereseti kérelem körében azt hangsúlyozta, hogy meghatározott követelés biztosítására keretbiztosítéki jelzálogjog nem alapítható, mivel az nem meghatározott követeléshez, hanem ahhoz a jogviszonyhoz kapcsolódik, amelyből különböző követelések eredhetnek, lehetővé téve ennek segítségével - a keret mértékéig - a követelések folyamatos cserélődését. A felperes által hivatkozott szabály a vagyont terhelő zálogjogra vonatkozik, amelynek esetében a zálogtárgy a vagyon egésze, vagy annak önálló gazdasági egységként működő része. Ettől függetlenül a vagyont terhelő zálogjog alapításához ugyanazok a feltételek

szükségesek, mint a jelzálogjog létrejöttéhez, ezért a vagyont terhelő zálogjogból való kielégítéshez szükséges átalakító nyilatkozat elmaradása nem szünteti meg a zálogjogot.

A harmadlagos kereseti kérelemmel összefüggésben arra mutatott rá, hogy keretbiztosítéki jelzálogjog esetén nincs akadálya annak, hogy a zálogjognak több jogosultja legyen, vagyis különböző személyeket megillető több követelést biztosítson ugyanabban az időben. Ebből következően az engedményezést követően sem változott a jelzálog terjedelme, az engedményezéssel nemcsak a fő-, hanem a mellékkötelezettség is átszállt teljes terjedelemben. A keretbiztosítéki jelzálog ugyanabban a mértékben biztosította egy időben több jogosult különböző követelését.

A negyedleges kereseti kérelmet azért nem találta megalapozottnak, mivel a hivatkozott szerződések 2. pontjai egyértelműen tartalmazzák, hogy nem csak a szerződés aláírásakor fennálló, hanem az azt követő időponttól keletkező hitelügyletekből eredő követelések megfizetésének biztosítására is szolgál a keretbiztosítéki jelzálog.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú ítélet kereseti kérelemben írtak szerinti megváltoztatását, és az I. r. alperes kötelezését kérte a perköltség viselésére.

A Ptk. 260. § (2) bekezdésének, illetve a Ptké. 47. § (1) bekezdésének, valamint a Ktv. és az Inyvtv., továbbá a Cstv. vonatkozó jogszabályi rendelkezéseinek a felhívása mellett azt hangoztatta, hogy az I. r. alperes felszámolási eljárásban bejelentett követelése nem minősülhet privilegizált követelésnek, ugyanis - a közjegyzői nyilvántartás közhitelessége alapján - a felperes követelését kell zálogjoggal biztosított követelésnek tekinteni. Úgy vélte, hogy a biztosítéknak a felszámolás kezdő időpontját megelőzően történő fennállását csak a felszámolási eljárás kezdő napján érvényes közhiteles nyilvántartás tanúsíthatja. Jelen esetben azonban a megjelölt zálogjogok a felszámolási eljárás kezdő időpontjában nem szerepeltek a nyilvántartásban, így az általuk biztosított követelés sem minősülhet privilegizált követelésnek. Ugyanezen megfontolás alapján nem tekinthető bejegyzett zálogjognak a közhiteles nyilvántartásból törölt zálogjog, ugyanis a zálogjog létrejöttének feltétele a bejegyzés.

Az elsőfokú bíróság arra vonatkozó megállapítását érintően, hogy a Ptk-ban nem szerepel a zálogjog megszűnésének okaként a nyilvántartásból való törlés, előadta, hogy mivel a bejegyzés a zálogjog keletkezésének a feltétele, így ebből következően a törlés annak megszűnését eredményezi. A másodlagos kereseti kérelem elutasítása körében hangoztatta, hogy a Ptk. 254. § (1) bekezdése lehetővé teszi a vagyon egy részének lekötését a vagyont alkotó egyes dolgok meghatározása nélkül. Mivel a szerződés tartalmilag vagyont terhelő zálogszerződés, így irányadó e törvényhely (2) bekezdése, mely szerint a zálogjogosultnak írásbeli nyilatkozatot kellett volna tennie a zálogkötelezett felé ahhoz, hogy a zálogjoga meghatározott vagyontárgyakat terhelő zálogjoggá alakuljon át, de szükséges az „átalakító nyilatkozat” közhiteles nyilvántartásba történő bejegyzése is. Adott ügyben azonban ilyen nyilatkozat bejegyzésre nem került, így nem határozható meg azoknak a konkrét vagyontárgyaknak a köre sem,

amelyeket a zálogjog terhel. Az elsőfokú eljárásban előadottakat fenntartva továbbra is állította, hogy az engedményezésre figyelemmel a követelések biztosítékai megoszlának az engedményező és a perben nem szereplő HV Takarékszövetkezet között, de fenntartotta a negyedleges kereseti kérelem körében előadottakat is.

A fellebbezés a következők szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytálló volt a felperesi kereset elutasítása tárgyában hozott döntése is, melyet azonban a másodfokú bíróság az alábbi eltérő indokolással tart megalapozottnak.

A megállapítási kereset indításának a Pp. 123. §-ában foglaltak szerint két együttes feltétele van, egyrészt a jogvédelem szükségessége, másrészt a teljesítés követelésének a kizártsága. A törvényben előírt feltételeknek együttesen kell fennállniuk. E feltételek fennállása az eljárás bármely szakaszában, hivatalból vizsgálendő. A feltételek hiányában pedig a kereset elutasításának van helye.

Az elsőfokú bíróság úgy vélte, mivel a felperes megállapítási keresete pénzkövetelést nem tartalmaz, ezért annak elbírálása nem a felszámolási eljárást lefolytató, hanem a jelen perbíróság hatáskörébe tartozó kérdés. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint azonban a kereset megállapítási keresetként való elbírálatósága, annak megengedhetősége szempontjából nem annak van jelentősége, hogy a felperes a jelen perben pénzkövetelést nem érvényesíthet, mert ezt csak a II. r. alperes felszámolási eljárásában tehetné, hanem annak, hogy a felperes jogvédelme érdekében szükséges-e, illetve a marasztalásra irányuló kereset kizártsága folytán indokolt-e a megállapítási kereset előterjesztése. Nem kétséges, hogy a II. r. alperes ellen folyamatban lévő felszámolási eljárásra figyelemmel a II. r. alperessel szembeni pénzkövetelésre irányuló igények érvényesítése - figyelemmel a Cstv. 38. § (3) bekezdésében foglaltakra - csak a felszámolási eljárásban történhet. A felperes jogvédelme azonban a felszámolási eljárásban a következők szerint biztosítható.

A II. r. alperes felszámolására is irányadó 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 46. § (5) bekezdése értelmében a felszámoló külön nyilvántartásba veszi a 28. § (2) bekezdés f) pontjában előírt határidőben bejelentett követeléseket [b) pont] és a 28. § (2) bekezdés f) pontjában előírt határidőn túl, de egy éven belül bejelentett követeléseket [c) pont].

Ugyanezen paragrafus (6) bekezdése pedig arról rendelkezik, hogy a felszámoló az (5) bekezdés a) és b) pontja szerinti követeléseket a bejelentési hatánapot követő 45 napon belül köteles felülvizsgálni, az érdekeltekkel egyeztetni és a vitathatónak minősített igényeket elbírálás végett 15 napon belül a felszámolást elrendelő bíróságnak megküldeni, és ezen felülvizsgálat eredményeit az 50. § (2) bekezdésében előírt közbenső mérlegbe építeni.

A felszámolási eljárás célját is megvalósító, annak fontos részét képező feladata a felszámolónak a hitelezői igények nyilvántartásba vétele és visszaigazolása. A perbeli esetben a II. r. alperes felszámolásában mind az I. r. alperes, mind pedig a felperes bejelentette hitelezői igényét. Az I. r. alperes 85.271.880 forint összegben bejelentett követelését a felszámoló az ingatlanokat terhelő jelzálogjogok alapján a Cstv. 49/D. §, illetve 57. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel 82.353.782 forint összegben vette nyilvántartásba azzal, hogy tájékoztatta a hitelezőt, hogy a felszámolás kezdő időpontjában javára az ingó vagyontárgyakon keretbiztosítéki jelzálogjog nem állt fenn, ezért az ingóságok tekintetében nincs lehetőség a Cstv. 49/D. §, illetve 57. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott kielégítésre. Erre vonatkozó álláspontját akkor is fenntartotta, amikor a Nógrád Megyei Bíróság Pkf. 20.934/2005/2. számú végzésével rendelkezett a hitelező javára a zálogjogi nyilvántartásban első- és második ranghelyen feltüntetett keretbiztosítéki ingózálogjog visszajegyzéséről, továbbá kiegészítő végzésében annak keletkezését 1998. március 5-i időponttal határozta meg. A felszámolói álláspont szerint a zálogjog bejegyzésének (visszajegyzésének) ideje és érvényességének kezdete 2005. november 25. napja. A felszámoló besorolást érintő intézkedése ellen az I. r. alperes kifogással élt, melyben kérte a felszámoló intézkedésének megsemmisítését és kötelezését a visszajegyzett keretbiztosítéki jelzálogjogok 1998. március 5-től történő fennállásának elismerésére és a hitelezői igényének az adott biztosíték figyelembe vételével történő besorolására a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontja szerint. Kérte továbbá a felszámolót - egyebek mellett - az igénye besorolásának megváltoztatására oly módon, hogy azt a zálogjogi nyilvántartásba és számokon felvett, közjegyző által közjegyzői okiratba foglalt jelzálogszerződések alapján a hitelező javára első- és második ranghelyen bejegyzett zálogjogok is biztosítják. A kifogás alapján indult eljárásban beavatkozóként a jelen per felperese is részt vesz. Az elsőfokú bíróság a kifogásnak helyt adott és a felszámolót a hitelezői igény kérelem szerinti nyilvántartásba vételére kötelezte. A kifogás tárgyában indult eljárásban tehát az elsőfokú bíróság ugyanabban a jogkérdésben döntött, mint amelyet a felperes a jelen perben megállapítási keresetként kér elbírálni. A felszámoló fellebbezése folytán indult másodfokú eljárást a Fővárosi Ítéltábla 11. Fpkf. 44.313/2007/4. számú végzésével a Fővárosi Bíróság előtt folyamatban lévő, jelen másodfokú eljárással érintett Gf.41.652/2006. számú per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

Mivel a felperes eljárásbeli részvételét a Cstv. 6. § (3) bekezdésében foglaltak szerint megfelelően alkalmazott Pp. 54. §-a biztosítja számára, így lehetősége van a beavatkozás jogvédelmi eszközével élve a Pp. 57. § (1) bekezdés második mondatának értelmében - tekintve, hogy az I. r. alperes hitelezői igényének a besorolását érintő döntés az ő jogviszonyát is érinti - a perbeli cselekményeit a fél helyzetének megfelelően gyakorolni.

A zálogjog, és így a vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogjog lényege továbbá, hogy a jogosult a biztosítékként kikötött zálogtárgyból (vagyonból) más követeléseket megelőző sorrendben kielégítést kereshet akkor, ha a kötelezett nem teljesít. A zálogtárgyból való kielégítés túrésára kötelezés a negatív tartalmú marasztalási

kereset jellegzetes típusa. A II. r. alperes ellen megindult, totális végrehajtást jelentő felszámolási eljárásra figyelemmel azonban a hitelezői igények, és így a zálogjoggal biztosított követelések kielégítése is a csődtörvényben szabályozottak szerint, a törvényben előírt sorrend betartásával történhet. A zálogjoggal biztosított követelések mint privilegizált követelések a felszámolási eljárás során közvetlenül a felszámolási költségeket követően, a Cstv. 57. § (1) bekezdés b) pontjába soroltan nyernek kielégítést. Ha a zálogtárgyat több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 256. § (1) bekezdése az irányadó. E szerint pedig a kielégítés joga a jogosultakat a zálogjoguk keletkezésének sorrendjében (rangsor) illeti meg. A felperes határidőben bejelentett hitelezői igényének visszaigazolására és nyilvántartásba vételére a II. r. alperes felszámolásában 2005. június 28-án 608.589.221 forint összegben, a bérleti díjak, a tartozás átvállalás, valamint bizományosi értékesítés, árbevétel engedményezés, továbbá az árfolyam különbözetből eredő követelés vonatkozásában „f”, a késedelmi kamat tekintetében „g” kategóriába, míg az egyéb követeléseket érintően „b” pontba soroltan került sor. A felperes marasztalást ily módon a csődtörvényben szabályozottak szerint a II. r. alperes ellen folyó felszámolási eljárásban kereshet, mint ahogy ezt már a hitelezői igényének bejelentésével meg is tette. Az adott ügyben mind a felperes, mind az I. r. alperes a követeléseik biztosítékeként az adós vagyontárgyára bejegyzett keretbiztosítéki ingó-jelzálogjog fennállását állítja. Felperesi álláspont szerint a felszámolás kezdő időpontjában az I. r. alperes zálogjogi nyilvántartásba bejegyzett keretbiztosítéki ingó-jelzálogjoggal nem rendelkezett, míg az I. r. alperes a szerződésen alapuló keretbiztosítéki ingó-jelzálogjog fennállását, annak 1998. március 5-i keletkezését állítja. Annak eldöntése azonban, hogy kinek áll fenn keretbiztosítéki ingó-jelzálogjoga a II. r. alperes adós vagyontárgyain, azaz hogy kit, milyen arányban és terjedelemben illet meg privilegizált kielégítés az adós vagyontárgyaiból, nem a jelen perben megállapítási keresetként, hanem a felszámolási eljárás folyamatában, a fent kifejtettek szerint eldöntendő jogkérdés.

Ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a kifejtett indokolásbeli eltéréssel - helybenhagyta.

A pereszes felperes a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles megfizetni I. r. alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM r. 3. §-a alapján hivatalból, mérlegeléssel megállapított (áfát is tartalmazó) összegű másodfokú eljárással felmerült ügyvédi képviselettel összefüggő költségeit.

Budapest, 2009. március 25.

. Hunyady Mariann s.k.
a tanács elnöke

Dr. Czifra Veronika s.k.

Dr. Katinszky Márta Cecília s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül:

bírószági ügyintéző